

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 555/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jánom Holotom, advokátom, Komenského 2791/35, Snina, proti rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 6C/1/2019 z 29. septembra 2020, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Co/23/2021 z 20. apríla 2022 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/28/2023 z 30. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6C/1/2019 z 29. septembra 2020, rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2Co/23/2021 z 20. apríla 2022 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/28/2023 z 30. apríla 2024. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 21. decembra 2018 domáhal určenia neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej 10. januára 2017 medzi žalovanými 1 a 2. Eventuálne žiadal určiť, že vlastníkom pozemku parcely registra „C“ č. [REDAKOVANÉ] v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] zapísaného na liste vlastníctva č. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sporný pozemok“) je žalovaný 1, eventuálne určiť, že vlastníkom sporného pozemku je sťažovateľ. Okresný súd napadnutým rozsudkom z 29. septembra 2020 žalobu zamietol a žalovaným nepriznal nárok na náhradu trov konania. Podľa okresného súdu sťažovateľ nepreukázal, že by bol sporný pozemok daný v roku 1977 do osobného užívania jeho otcovi. Sťažovateľ nepredložil rozhodnutie o pridelení

pozemku do osobného užívania ani písomnú dohodu o osobnom užívaní pozemku, ktorá by bola registrovaná štátnym notárstvom. Nepreukázal, či bola dohodnutá úhrada za užívanie pozemku, a ak áno, v akej výške a či ju otec sťažovateľa platil. Nebolo ani preukázané, že by bol sporný pozemok určený na zriaďovanie záhradiek. Podľa okresného súdu otcovi sťažovateľa nevzniklo právo osobného užívania pozemku, ktoré by sa transformovalo na vlastnícke právo, pričom sťažovateľ nežiadal o určenie vlastníckeho práva v prospech svojho otca. Okresný súd ďalej k možnému vydržaniu vlastníckeho práva k spornému pozemku uviedol, že otec žalobcu vstúpil do užívania sporného pozemku, ktorý bol v tom čase vo vlastníctve štátu. Otec žalobcu nemohol byť dobromyseľným držiteľom, keďže neexistoval titul pre vstup do takej držby. U samotného žalobcu bola dobromyseľnosť spochybnená tým, že opakovane prejavoval záujem o kúpu sporného pozemku od žalovaného 1.

3. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom č. k. 2Co/23/2021-270 z 20. apríla 2022 rozsudok okresného súdu potvrdil. Skonštatoval správnosť skutkových i právnych záverov okresného súdu a uzavrel, že sťažovateľ nepreukázal splnenie podmienok vydržania vlastníckeho práva.

4. Rozsudok krajského súdu napadol sťažovateľ dovolaním, ktorého prípustnosť vyvodil z § 420 ods. 1 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd napadnutým uznesením z 30. apríla 2024 dovolanie odmietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ nesúhlasí s výsledkom konania pred všeobecnými súdmi, ktoré sa podľa jeho názoru vôbec nevyrovnali s jeho podstatnými argumentmi, nechali ich bez povšimnutia, nevyvrátili ich a ani nevysvetlili, prečo nie je jeho názor správny, a to napriek tomu, že tieto argumenty majú zásadný právny význam pre rozhodnutie vo veci sťažovateľa a mohli byť podkladom pre opačné rozhodnutie. Uvedené tvrdené pochybenie zo strany všeobecných súdov má podľa sťažovateľa za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

6. Sťažovateľ nesúhlasí, že by jeho otec nebol dobromyseľný v držbe pozemku. Jeho otec vždy veril a bol presvedčený, že pozemok je jeho, a tak sa o pozemok aj staral, mal dovolené postaviť si na pozemku chatku s murovanou pivnicou. Ak bez zavinenia sťažovateľa, resp. jeho otca nedošlo k registrácii dohody na štátnom notárstve, nemôže to byť v žiadnom prípade na ujmu sťažovateľa. Ak sa tak stalo, išlo tak o pochybenie na strane štátu a sťažovateľ, resp. jeho otec nemali žiadne možnosti, ako prinútiť štátny podnik, aby dohodu zaregistroval. Podľa názoru sťažovateľa sa jednotlivé súdy zaoberali jednostranne len dôvodmi na zamietnutie žaloby a nevzali do úvahy, že práve žalovaný 1 neprodukoval žiaden dôkaz na svoju obranu, a teda neuniesol dôkazné bremeno. Súdy nesprávne vyhodnotili dôkazy a tvrdenia strán, a teda aj nesprávne vec právne posúdili, čím porušili právo sťažovateľa na spravodlivý proces.

7. Sťažovateľ je navyše toho názoru, že rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu trpia takou vadou, ktorá zakladala prípustnosť dovolania. Ak najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol bez meritórneho prerokovania a rozhodnutia, porušil tým jeho právo na súdnu ochranu podľa čl. 46

ods. 1 ústavy a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) napadnutým rozsudkom okresného súdu, napadnutým rozsudkom vydaným krajským súdom v odvolacom konaní, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu vydaným v dovolacom konaní iniciovanom na základe dovolania sťažovateľa. Zo sťažnostnej argumentácie je zrejmé, že sťažovateľ vo všeobecnosti nesúhlasí so samotným výsledkom sporu vedeným pred všeobecnými súdmi nižších stupňov, teda so zamietnutím žaloby. Sťažovateľ namieta aj kvalitu odôvodnení všetkých napadnutých rozhodnutí a to, že súdy sa ústavne akceptovateľným spôsobom nevyrovnali s jeho námietkami.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu:

9. Ústavný súd konštatuje, že argumentácia sťažovateľa vo vzťahu k všetkým napadnutým rozhodnutiam je „súhrnná“, to znamená, že z obsahu ústavnej sťažnosti nie je možné vyvodit', ktoré konkrétne námietky by bolo možné priradiť k jednotlivým napadnutým rozhodnutiam. Takýto spôsob formulovania ústavnej sťažnosti nedovoľuje ústavnému súdu identifikovať konkrétne možné pochybenia a podrobiť ich ústavnému prieskumu. Podstatu námietok sťažovateľa vo vzťahu k napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu tak možno vyvodit' len implicitne ako nesúhlas so zisteným skutkovým stavom a právnym posúdením veci.

10. Ústavný súd sa pri rozhodovaní o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb riadi princípom subsidiarity zakotveným v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje o namietanom porušení ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Táto ochrana nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale rovnako je aj úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci výkonu im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú.

11. Napadnutý rozsudok okresného súdu bol v rozsahu uplatnených námietok sťažovateľa preskúmaný v odvolacom konaní a napadnutý rozsudok krajského súdu bol predmetom súdneho prieskumu najvyššieho súdu v konaní iniciovanom na základe dovolania sťažovateľa. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu na opakovaný prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia práv napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu. Sťažovateľ navyše netvrdí, že niektorú z námietok smerujúcich proti rozhodnutiam nižších súdov nemohol uplatniť v dovolacom konaní.

12. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu, že nemá právomoc na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

13. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou napadol aj uznesenie najvyššieho súdu z 30. apríla 2024, ktorým odmietol ním podané dovolanie a žalovaným priznal nárok na náhradu dovolacieho konania. Ústavný súd opakuje, že sťažnostná argumentácia (špecifikovaná v bode II tohto uznesenia) je zameraná súhrnne na skutkové závery všeobecných súdov nižšej inštancie (teda okresného súdu a krajského súdu, keďže dovolací súd nie je skutkovým súdom), pričom sťažovateľ len okrajovo uvádza, že arbitrárnosť ich rozhodnutí zakladala prípustnosť dovolania v zmysle uplatneného dovolacieho dôvodu. Z argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti však nie je možné vyvodit', v čom konkrétne má spočívať ústavne neudržateľný zásah najvyššieho súdu do označeného práva sťažovateľa, keďže sťažovateľ nepredložil žiadnu relevantnú ústavnoprávnu polemiku s meritórnymi závermi najvyššieho súdu vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Za jedinú relevantnú možno vyhodnotiť námietku týkajúcu sa nedostatkov v odôvodnení napadnutého uznesenia v dôsledku nevysporiadania sa s argumentmi sťažovateľa uvedenými v dovolaní. Ústavný súd sa preto oboznámil s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby v kontexte danej sťažnostnej námietky posúdil jeho obsah, a tým vyhodnotil ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia.

14. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 124 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej. To neplatí v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

15. Posúdenie podmienok na uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia jeho prípustnosti patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Posúdenie tejto otázky je teda vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktorý je právnym predpisom ustanovujúcim v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru), v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (III. ÚS 450/2017). To neplatí, ak by najvyšší súd posúdil danú otázku ústavne neudržateľne v neprospech sťažovateľa.

16. Sťažovateľ v dovolaní (s ktorého obsahom sa ústavný súd oboznámil) uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Jeho naplnenie malo spočívať v porušení povinnosti riadne sa vysporiadať s návrhmi sporových strán na dokazovanie, povinnosti odôvodniť proces dokazovania a poskytnúť odpovede na špecifické argumenty sťažovateľa. Rozhodnutie krajského súdu označil za zmätočné, nekoherentné a nepresvedčivé. Predovšetkým sa súdy nižších stupňov nevenovali tvrdeniu, že o užívaní pozemku otcom sťažovateľa mal byť spísaný oficiálny záznam v príslušnom registri, pričom dôkaz predložený žalovaným 1 neobsahuje opis užívacích vzťahov, sťažovateľ

preto tvrdil, že to, že aj žalovaný 1 nepredložil dôkaz označený sťažovateľom, neznamená, že taký dôkaz neexistuje. Odvolaciemu súdu vyčíta, že sa nevyjadril k jeho námietkam o povahe vtedajšieho politického režimu. Sťažovateľ v dovolaní spochybňoval aj kvalitu odôvodnenia vo vzťahu k dokazovaniu.

17. Ústavný súd posúdil napadnuté uznesenie a jeho obsah v kontexte dovolacích námietok a námietok prezentovaných v ústavnej sťažnosti a konštatuje, že najvyšší súd o dovolaní rozhodol ústavne akceptovateľne. Odôvodneniu dovolacieho rozhodnutia je však potrebné vytknúť jeho všeobecnosť. Jeho podstatnú časť totiž tvorí len charakteristika dovolania a dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP a citácia súvisiacej judikatúry ústavného súdu a najvyššieho súdu.

18. Na margo jednotlivých dovolacích námietok najvyšší súd reagoval záverom, že odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k jeho rozhodnutiu, jeho postup nemožno považovať za neodôvodnený, pričom odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Najvyšší súd zdôraznil, že odôvodnenie rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku, ale iba na tie, ktoré majú pre vec rozhodujúci význam. Za vadu zmätočnosti nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. V súvislosti s tvrdenou arbitrárnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd s poukazom na relevantnú judikatúru ústavného súdu konštatoval, že dovolací súd nepovažoval uplatnenú námietku za opodstatnenú pre záver o existencii vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd napokon v bode 15 napadnutého uznesenia uzavrel, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu. Dovolaním sa nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom zisteným odvolacím súdom a prieskum skutkového stavu spočíva v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania. Vec prejednávajúci senát tieto vady nezistil, preto prípustnosť a ani dôvodnosť dovolania z toho dôvodu nie je daná.

19. Ústavný súd osobitne prihliadol na argumentáciu sťažovateľa prezentovanú v ústavnej sťažnosti. Z tejto perspektívy je potrebné konštatovať, že sťažovateľ nepodrobuje rozhodnutie najvyššieho súdu priamej konfrontácii a neoznačuje jeho konkrétne nedostatky. Aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu len opakuje argumentáciu prezentovanú aj v dovolaní, konkrétne nesprávnosť hodnotenia dôkazov a to, že práve žalovaný nepreukázal, že by sťažovateľ alebo jeho otec užívali pozemok neoprávnene. Aj keď najvyšší súd na obdobnú námietku prezentovanú v dovolaní priamo neodpovedal, ústavný súd zdôrazňuje, že úlohou dovolacieho súdu nie je prehodnocovať dokazovanie, keďže nie je súdom skutkovým. Ústavný súd dodáva, že kľúčová námietka sťažovateľa smeruje k zaobstaraniu dôkazu, o ktorom sťažovateľ tvrdil, že existuje a je v dispozícii žalovaného 1 (údajná listina o užívaní pozemku). Najvyšší súd nezistil vady v hodnotení dokazovania súdmi nižších inštancií, v tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý sa touto otázkou podrobne zaoberal (body 18 až 20). Zároveň je potrebné podotknúť, že na preukázanie uzavretia tvrdenej zmluvy o užívaní sa nevzťahuje tzv. negatívna dôkazná teória, teda nemožnosť preukázať neexistenciu istej skutočnosti. Ide o stav „*non liquet*“, teda stav, keď nie je dokázaná pravdivosť ani nepravdivosť

skutkového tvrdenia. V takom prípade znáša negatívny dôsledok nepreukázania pravdivosti skutkového tvrdenia tá strana, ktorá sa z neho dovoľáva priaznivého následku.

20. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta aj to, že súdy vec nesprávne právne posúdili. Sťažovateľ ako dovolateľ však neuplatnil dovolací dôvod podľa § 421 CSP.

21. Ústavný súd pri hodnotení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu považoval za rozhodujúce, že dovolacie námietky boli zamerané výlučne na spochybňovanie ustáleného skutkového stavu. Keďže ani ich individuálna analýza by nevedla najvyšší súd k inému záveru, ako je odmietnutie dovolania, je možné napadnuté uznesenie najvyššieho súdu označiť za ústavne akceptovateľné. Ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), ktorý by nemal oporu v procesných kódexoch. Je potrebné tiež zopakovať, že sťažovateľ nepredložil adekvátnu ústavnoprávnu argumentáciu, ktorou by umožnil ústavnému súdu revidovať závery najvyššieho súdu o nenaplnení uplatneného dovolacieho dôvodu.

22. Berúc do úvahy už uvedené, ústavný súd konštatuje, že v uvedenom prípade neboli splnené podmienky na prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v danej časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu